

Verden er full av kobboier charlie capisce

Date : 24/02/2015

Hva gjør moten? Den gjentar. Hva gjentar moten? Det som kommer på moten. Hva er på moten? Snevert sett det 20. århundre, dets form og grense.

Tidligere publisert i Vagant [2/1996](#). Denne utgaven er hentet fra Arve Kleivas essaysamling Det er synd at noen få skal ødelegge for alle (Aschehoug, 2003).

Kristine Næss

Obladi

Gyldendal Norsk Forlag, 1996

Diktet var uten tvil den antikke genren som ble hardest rammet under endringen av europeisk litteratur i det 19. og 20. århundre. Marginaliseringen av diktet – ikke minst leseferdigheten – ble ikke noen ubetinget kunstnerisk fordel, muligheten kom ihvertfall i liten grad genren til gode, ble i liten grad utnyttet for hva den var verd. Diktets fortrinn – besinnelse på språkets mest intime og ekstreme muligheter, et høyt kvalifisert publikum og lav kommersiell interesse – burde lagt grunnen for et kunstnerisk nivå den øvrige litteraturen (de øvrige kunstartene, for den saks skyld) ikke uten videre fikk adgang til. Med sin svekkede stilling kunne diktet samle all interesse om sitt kunstneriske anliggende, da få andre interesser heftet ved det, dermed også samle sitt raseri og sin nytelse om de objekter det måtte ønske seg. Diktet har sammen med dagboken, fragmentet, brevet og notatet ligget lenge på den ambivalente grensen mellom antikvert liebhaveri og søppel. Kristine Næss' dikt, debutsamlingen OBLADI, finner seg vel tilrette ved denne grensen. Genrebetegnelsen er iferd med å bli meningsløs, eller er blitt det for lengst, og genrens gode utøvere utnytter denne situasjonen. «Dikt» er blitt et synonym for «litteratur» eller «kunst i litteraturen», hele kunstsyste­met bryter kanskje sammen, og her og der følger noen med i disse irregulære bevegelsene, denne trette og søkkende endringen, registrerer og tilskynder, et fascinasjonspotensiale. Kristine Næss er på høyde med tingenes tilstand, det finnes ikke spor av fornyelse i OBLADI, derimot en usedvanlig kombinasjonsvilje, en fjetret syntaks som griper anledningen der noe kommer seilende og forsvinner igjen.

I LOVE MY LAKE IN THE FATHERHOOD

du er ett
du er to
du er tre
du er sjuglitre
sju

i sju gule
sub sub SOB
in a yellow

«Obladi» markerer, som de fleste lesere under 80 vil huske, en stemning, en dato, de ensomme hjerters stamsted, populærmusikkens offentlige gjennombrudd som kunstformat, der det egentlig lyriske gjenoppstår med kolossal utbredelse, grafisk reproduksjon av lyd for et lyttende marked, Baudelaires og Rimbauds sanne arvtagere, et kunstkonsum uten historisk sidestykke og nok en gang kritisk for diktet. Idag er denne datoen mote. Det er ikke rare greiene igjen av kunsten heller, eller den spede naiviteten man forsøkte å mobilisere rundt rusen. Et eller annet sted i dette flimmeret finnes en nøktern hinne, og – underlig nok – århundret som falt så pladask for seg selv, har fått en tilhører det neppe fortjente: moten, en ufullstendig, synkopert erindring. Hva gjør moten? Den gjentar. Hva gjentar moten? Det som kommer på moten. Hva er på moten? Snevert sett det 20. århundre, dets form og grense. Moten var et øyeblikk det 20. århundres intelligens slik den overlevde seg selv i randsonen for sin mulige utbredelse.

Kristine Næss lar genren komme til orde, hun gjentar, nesten stum, men ikke i «retning av stillheten». Og dikt er jo en nesten stum genre! En overlevende og iakttagende kjærlighet, som beveger seg i området mellom øregangen, stemmebåndet og den resonante skallen. Når noen snakker, lager vedkommende et rom andre ikke har adgang til, mellomrommet mellom det den lyttende hører og det den snakkende hører (den underlige skammen man kan kjenne når man hører sin egen stemme i opptak, bygger på denne kunnskapen, noe du vet om deg selv som andre aldri får vite; all bønn og all erotisk kjærlighet har denne sonen som artikulasjonsbetingelse). Noe går tapt og sirkulerer i det stumme kretsløpet, hemmeligheter, med fryd og skam. Når noen så gjentar noe en annen har sagt, går mellomrommene amok, og man kan kalkulere dette vanviddets form og omfang.

[...] mens du ennå glemmer.

å duve. Yellowish. Øynene ser.
Elskesår. Fikk du øye på tittedyret (kjærlig).
Tittatta. En strandhval. Glad og gul.
Rekapitulerer. THE LAND OF YELLOW. Redres-
sing.
Så du bedre da. Re
raising

Obladi ligger langt fremme, i motebildet, helt der foran egentlig, hvor tingene flesker til med noe annet og ubekymret. Denne stemningen bygger på sitatet, den enkle gleden ved å sette sammen ting, koble dem til og fra, tvinge dem dit de i første omgang ikke ville, ikke så mye innrømmelsen som ett eller annet de ikke visste om seg selv, la dem gjøre noe i tillegg, hengi seg til muligheter de kanskje ikke visste de hadde mot til og derfor utelukket, som når noe jages til kanten av stupet og hopper. Den bærende strukturen, som man sier, i *OBLADI* er vingen, denne misunnelsesverdige følsomheten for vindens styrke og retning, skrekk og fryd i samme grad og form, og evnen til å ankomme for aller første gang, jomfruelig, som et sitat.

(kysse)

formula

blanco

dåma dåma

dom dom dom

Næss' intelligens viser seg i den motstand *OBLADI* selv yter mot sitering, en estetikk som artikulere sin egen grense, man kan ikke sitere uten å få noe demonstrativt annet. Næss turnerer denne regelen for hva den er verd. Hun oppnår følgeriktig en slags immunitet mot inngrep, sine egne estetiske prinsippers q.e.d.

Obladi. Oblada.

Ut av lysets hule.

To lår i sengen er sammen i blikket.

Synet er smykket. Et segl er satt

Obladi. Oblada. Hun er tre år.

I sengen har hun to lår.

Det er åpenbart.

Hva har vi da, når forhenget revner? Rødhette & ulven, Job og Noa, Oidipus og Dracula, idiomer av ymse slag, også boken. Næss er lærd. Hun utnytter bokens idiom for dets estetiske potensiale, man kan vanskelig finne et eneste sted der ikke bokens prinsipp flytter på det enkelte dikts åpning og avslutning, vel finnes det et og annet avgjort dikt her, men selv disse lenker seg av og på syntaksens spredning over boksidene til leserens nytte og glede (se selv). Hun utnytter sine idiosynkrasier (allergi og ambisjon) i det lærde, lener seg mot rytmen – «schläger», «poesi», «minne», «tall» – dikten *OBLADI* er ikke lette å erte på seg, de ligger et skritt foran, vil gjerne vise seg frem, sporer opp situasjoner der lykke og terror er bygget inn i samme mulighet og velger lykken.

gi meg mat

far og mor

gi meg den historien

en gang til

Diktet, ja. Genrens marginale stilling førte, i sin tur, det enkelte dikt inn i en marginal stilling vis à vis sin egen genre – en slags dobbel marginalisering. Med denne logikken, som kom til å styre diktets grunnposisjoner etter den moderne poesiens gjennombrudd (Baudelaire, Mallarmé, Rimbaud, hohoi!), oppsto en av de viktigste estetiske funksjoner i moderne poesi, at diktet begynte å herme eller sitere sin egen genre. Hva er et dikt? Det bærer ihvertfall restene av stemmens gjenklang i eget hode i sin grunnstruktur, ellers var det ikke verd navnet. Et eller annet er iferd med å artikulere der inne, gjøre noe det ikke kan, gi seg tilkjenne med en egenartet list, klippe og lime.

sibling,
scribbling din
tingeling mein liebbling

bubbling between
blonder och vita blommor
(unspoken love)

SHE HAS OPENED HER MOUTH
BLACK SHE SMILES (not knowing, of
that happily-blackily opening)

hun blir liddelig
lurt, snytt for saligheta, tror hun
han klekker i skogen
(en sulten plan. Uten tanke).
Den gamle osten. Han har gjemt seg.
Kommer ut i grønne jeans. Snerten glidelås
han har fått seg

mein liebe liebe VERBOTEN

BROT IM FUTTERAL

OBLADI antyder (her og der) et skjema for sammenbrudd eller paralyse, men unnslipper før det skjer, utnytter mulighetene, bare for å se alt sammen på en annen måte, flyvedyktig, situasjoner som ikke etableres helt, obskøne eufemismer hit og dit, vingspenn og barnsligheter, den vidunderlige gutten kanskje, kjolen med alt den rommer, og skoene. Er jeg ikke så redd lenger? Joda, men fakta er bevegelige og foranderlige ting, poeten kan utnytte myten for dens blinde potensial, vende blikket en annen vei, begynner å gli, ungpikfall, oppover eller til siden, og den underlige makten i et par lår, enten de nå tilhører bare én eller deles mellom piken og gutten. Kall det noe annet og fly. Har du en kobboi? Kan jeg få den? Det hender jo at ja og nei blander seg akkurat slik det skal.